

गाथिनो विश्वामित्रः। इन्द्रः। त्रिष्टुप्

युध्मस्य ते वृषभस्य स्वराज उग्रस्य यूनः स्थविरस्य घृष्वेः।

अजूर्यतो वज्रिणो वीर्याणीन्द्र श्रुतस्य महतो महानि ॥ ३.०४६.०१

युध्मस्य- योद्धुः। वृषभस्य- वर्षकस्य। स्वराजः- स्वतन्त्रस्य। उग्रस्य- उद्गूर्णस्य। यूनः- तरुणस्य। स्थविरस्य- पुराणस्य। घृष्वेः- शत्रुघर्षणशीलस्य। अजूर्यतः- जरारहितस्य। वज्रिणः- वज्रपाणेः। श्रुतस्य- श्रुतिप्रसिद्धस्य। महतः- महात्मनः। ते- तव। वीर्याणि। महानि- महान्ति ॥१॥

महाँ असि महिष वृष्ण्येभिर्धनस्पृदुग्र सहमानो अन्यान्।

एको विश्वस्य भुवनस्य राजा स योधया च क्षयया च जनान् ॥ ३.०४६.०२

महान्- महात्मा। असि- भवसि। महिषः- महनीय। वृष्ण्येभिः- वर्षणशक्तिभिः। धनस्पृत्- धनपारनेता। उग्र- उद्गूर्ण। अन्यान्- विरोधिनः। सहमानः- अभिभवसि। विश्वस्य- सर्वस्य। भुवनस्य- जगतः। एकः- अनितरः। राजा- स्वामी। सः- असौ त्वम्। योधय- युद्धयस्व। च। जनान्- विशः। क्षयय- निवासय। च ॥२॥

प्र मात्राभी रिरिचे रोचमानः प्र देवेभिर्विश्वतो अप्रतीतः।

प्र मज्मना दिव इन्द्रः पृथिव्याः प्रोरोर्महो अन्तरिक्षादृजीषी ॥ ३.०४६.०३

मात्राभिः- प्रमाणैः। रोचमानः- प्रकाशितः। प्र- प्रकर्षेण। रिरिचे- अतिरिक्तो भवति। देवेभिः- देवैः सह। विश्वतः- सर्वतः। प्र- प्रकर्षेण। अप्रतीतः- अप्रमेयः। मज्मना- शुद्ध्या। दिवः- नभसः। पृथिव्याः- भूम्याः। उरोः- विस्तृतात्। महः- बृहतः। अन्तरिक्षात्। ऋजीषी- सत्यः। इन्द्रः- परमेश्वरः। अत्र आगच्छतु ॥३॥

उरुं गभीरं जनुषाभ्यु१ग्रं विश्वव्यचसमवतं मतीनाम्।

इन्द्रं सोमासः प्रदिवि सुतासः समुद्रं न स्रवत आ विशन्ति ॥ ३.०४६.०४

उरुम्- विस्तृतम्। गभीरम्- गम्भीरम्। जनुषा- जन्मना। अभि- आभिमुख्येन। उग्रम्- उद्गूर्णम्। विश्वव्यचसम्- सर्वव्याप्तम्। मतीनाम्- धीनाम्। अवतम्- रक्षकम्। इन्द्रम्- परमेश्वरम्। सुतासः- निष्पन्नाः। सोमासः- रसाः। प्रदिवि- चित्ताकाशे। समुद्रम्- अर्णवम्। स्रवतः- स्रवन्त्यो नद्यः। न- इव। आ विशन्ति- प्रविशन्ति ॥४॥

यं सोममिन्द्र पृथिवीद्यावा गर्भं न माता बिभृतस्त्वाया।

तं ते हिन्वन्ति तमु ते मृजन्त्यध्वर्यवो वृषभ पातवा उ॥ ३.०४६.०५

इन्द्र- परमेश्वर। यम्। सोमम्- रसम्। त्वाया- त्वत्कामनया। पृथिवीद्यावा- द्यावापृथिव्यौ। गर्भम्। न माता- जननीव। बिभृतः- धारयतः। तम्। वृषभ- वर्षक। अध्वर्यवः- ध्वररहितकर्माणः। पातवै- रसानुभवाय। ते- तुभ्यम्। हिन्वन्ति- प्रेरयन्ति। तम्। ते- तुभ्यम्। मृजन्ति- शोधयन्ति ॥५॥